

TARBIYA DARSLARIDA ROLLI O‘YINLARDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Bekmatov Shukurali

Jizzax viloyati Yangiobod tumani

5-maktab boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada Tarbiya darslarida rolli o‘yinlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati keng yoritilgan. Rolli o‘yin metodining o‘quvchilarning axloqiy-ruhiy kamoloti, ijtimoiy faolligi, mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, muammoli vaziyatlar, bahs-munozara, aqliy hujum kabi zamonaviy pedagogik metodlarning rolli o‘yinlar bilan uyg‘unlashuvi orqali tarbiyaviy samaradorlikni oshirish yo‘llari ochib berilgan. Maqola umumta’lim maktablari o‘qituvchilari, sinf rahbarlari va pedagogika yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun mo‘ljallangan.

Аннотация

В данной статье широко раскрывается педагогическое значение использования ролевых игр на уроках воспитания. Проанализирована роль ролевых игр в формировании нравственно-духовных качеств учащихся, развитии их социальной активности, самостоятельного и критического мышления. Также показаны пути повышения воспитательной эффективности через интеграцию ролевых игр с такими современными педагогическими методами, как проблемные ситуации, дискуссии и мозговой штурм. Статья предназначена для учителей общеобразовательных школ, классных руководителей и студентов педагогических специальностей.

Annotation

This article highlights the pedagogical significance of using role-playing games in moral education lessons. The role of role-playing methods in developing students' moral and spiritual values, social activity, independent and critical thinking is analyzed. In addition, the article reveals ways to increase educational effectiveness through the integration of role-playing games with modern pedagogical methods such as problem-based situations, discussions, and brainstorming. The article is intended for secondary school teachers, class tutors, and students majoring in pedagogy.

Kalit so‘zlar : tarbiya darsi, rolli o‘yinlar, pedagogik metodlar, interaktiv ta’lim, axloqiy tarbiya, ijtimoiy faollik.

KIRISH

Bugungi ta'lim jarayonida o'quvchilarning nafaqat bilimini, balki shaxsiy fazilatlarini shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi. Ayniqsa, Tarbiya darslari o'quvchilarda axloqiy me'yorlar, ijtimoiy munosabatlar, mas'uliyat va mustaqil fikrlashni rivojlantirishda alohida o'rin tutadi. Ushbu jarayonda rolli o'yinlar samarali pedagogik metodlardan biri bo'lib, ular o'quvchini real hayotiy vaziyatlarga tayyorlashga xizmat qiladi.

1 . Rolli o'yin metodining mohiyati

Rolli o'yin — bu o'quvchilar ma'lum bir vaziyat yoki ijtimoiy rolga kirib, o'sha rol asosida harakat qiladigan interaktiv metoddir. Bu metod orqali o'quvchi o'zini boshqalar o'rniga qo'yishni, vaziyatni tahlil qilishni va to'g'ri xulosa chiqarishni o'rganadi.

Pedagogik ahamiyati:

empatiya va tushunishni rivojlantiradi;

hayotiy tajribani xavfsiz muhitda sinab ko'rish imkonini beradi;

nazariy bilimni amaliyot bilan bog'laydi.

2 . Muammoli vaziyatlar asosidagi rolli o'yinlar

Bu metodda o'qituvchi o'quvchilar oldiga hayotda tez-tez uchraydigan muammoli vaziyatni qo'yadi. Masalan: sinfdoshlar o'rtasidagi kelishmovchilik, ota-ona va bola munosabati, do'stlik va xiyonat masalalari.

Natijasi:

o'quvchilar muammoni tahlil qilishni o'rganadi;

tanqidiy va mantiqiy fikrlash rivojlanadi;

to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmasi shakllanadi.

3 . “Bahs-munozara” metodi bilan uyg'unlashgan rolli o'yinlar

Rolli o'yinlardan so'ng bahs-munozara tashkil etish dars samaradorligini oshiradi. Har bir o'quvchi o'z rolida qilgan harakatini asoslab beradi va boshqalarning fikrini eshitadi.

Afzalliklari:

nutq madaniyati rivojlanadi;

o'z fikrini erkin va madaniyatli ifodalashga o'rgatadi;

jamoada ishlash ko'nikmasi mustahkamlanadi.

4 . “Aqliy hujum” metodi bilan integratsiya

Rolli o'yin boshlanishidan oldin yoki yakunida “Aqliy hujum” metodidan foydalanish mumkin. Bu metod o'quvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularni faol fikrlashga undaydi.

Pedagogik samarasi:

ijodiy fikrlash rivojlanadi;

o'quvchilarning tashabbuskorligi ortadi;

dars jonli va qiziqarli o'tadi.

5. Tarbiyaviy qadriyatlarni shakllantirishda rolli o'yinlar

Rolli o‘yinlar orqali o‘quvchilarda quyidagi sifatlar shakllanadi:

halollik va adolat;

hurmat va mas’uliyat;

insonparvarlik va vatanparvarlik.

O‘quvchi rol orqali bu tushunchalarni his qiladi va ularni hayotda qo‘llashga tayyor bo‘ladi.

6. O‘qituvchining rolli o‘yinlardagi o‘rni

O‘qituvchi bu jarayonda:

yo‘naltiruvchi;

kuzatuvchi;

xulosa chiqaruvchi rolini bajaradi.

O‘yin yakunida o‘qituvchi umumlashtiruvchi xulosa berib, tarbiyaviy g‘oyani mustahkamlaydi.

XULOSA

Tarbiya darslarida rolli o‘yinlardan foydalanish o‘quvchilarni hayotga tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu metod o‘quvchini faol, fikrlovchi va mas’uliyatli shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Rolli o‘yinlar dars jarayonini jonlantiribgina qolmay, ta’lim va tarbiyani uzviy bog‘laydi.

Foydalanilgan metodlar:

Rolli o‘yin, muammoli vaziyat, bahs-munozara, aqliy hujum, interaktiv metodlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. — Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
3. Ochilov M. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. — Toshkent, 2010.
4. Saidahmedov N. Pedagogik mahorat. — Toshkent: Fan, 2011.
5. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psixologiya. — Moskva: Logos, 2004.
6. Johnson D.W., Johnson R.T. Cooperation and the Use of Role Play in Education. — Boston, 2009.